

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk Maanedsskrift

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

INDHOLD:

1. *Gerda Selmer*: Det danske Postvæsen i Hertugdømmerne.
2. *M. Michelsen*: Da Danmark hjalp Halligerne.
3. Forvarsler fra Als og Sundeved.
4. Samleren.

Nr 12. — 1. JUNI 1932. — 8. Aarg.

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

KJØBENHAVN

ETABLERET 1873

Aktiekapital (fuldt indbetalt) . . . Kr. 50.000.000

Reservefond 31.016.061

FILIALER I:

AABENRAA - AARHUS - ESBJERG - GRAASTEN
HADERSLEV - HØRSENS - KALUNDBORG - ODENSE
RANDERS - RØNNE - SØNDERBORG - TOFTLUND
TØNDER - VIBORG - VARDE

Biler udlejes

altid pæne og under paalideligt

Førerskab.

Ogsaa over Grænsen.

H. Jensen Toft

Richtsensgade 4 Tønder

Tel. 255.

Bil-

Traktor — Motor — Maskin

Smøre-

Olier

Fedt, Vognsmeørelse, Gear-
kasseolie og Drivremme

kun Ima Kvaliteter

CARL BORCH

Tønder

Telf. 44

H. P. Lorentzen

V. J. Lund's Eftfl.

Bogbinderi og
Protokolfabrik

TØNDER

Østergade 40 Telf. 106 Over Gaarden

Alt Bogbinderarbejde
udføres hurtigt og solidt.

1. Juni 1932

DET DANSKE POSTVÆSEN I HERTUGDØMMERNE.

Tre Plakater, der omhandler Passager- og Postbefordringen i Hertugdømmerne i Aaret 1810.

Af Fru Gerda Selmer, Tønder.

BLADER MAN I PLAKATSAMLINGER FRA KRIGSAARENE I BEGYNDELSEN af forrige Aarhundrede, støder man paa flere ejendommelige Bestemmelser, der dog uden Tvivl maa have været af indgribende Betydning for manges Liv og Virksomhed.

Det var forbudt at udføre Uld fra Jylland „til Hertugdømmerne og fra Hertugdømmerne til fremmede Steder, fra hvilket Forbud alene undtages den jyske Uld, som beviseligen skal forarbejdes i Hertugdømmernes Fabrikker“.

Det var ligeledes forbudt at indføre Kolonialvarer i Hertugdømmerne, og Forbudet var absolut, idet „at ligesom intet Skib under hvilket som helst Flag, det være venligsindet eller neutralt, herefter maa tillades Adgang til Havnene eller Ladepladser i kongelige Riger og Lande naar dets Ladning bestaar af Colonialvarer, men at saadant Skib skal afvises uden at maae losse den i Colonialvarer bestaaende Ladning under Straf af Confiscation“, saaledes maatte der heller ikke ske „landværts Indførelse“ af de nævnte Varer. Og ikke nok hermed, men alle i Slesvig og Holsten beroende og „for fremmed Regning oplagte Colonialvarer“ skulde den 9. December 1810 af „Speditør, Commissionairer eller hvilkensomhelst Besidder udbliveligen inden 24 Timer efter Bekendtgjørelsen af denne allerhøjeste Resolution angives til Udførelse til Hamborg eller i Mangel heraf underkastes Confiscation.“

Forbud var der, som man ser, nok af. Om det saa er et Forbud imod at udsprede Rygter, som „bære Præg af onskabsfuld Opdigtelse i den Hensigt at svække den offentlige Tillid og forurolige Hans Maje-

stæts trohængivne Undersaatte“, saa findes det og vil til sene Tider bære Vidnesbyrd om, at heller ikke dengang var Menneskene saa gode, som de burde være.

Men at Regeringen dog ogsaa tænkte paa andet end Forbud og midt under de paa forskellig Vis saa vanskelige Krigsaar ønskede at skabe bedre Samfærdselsmidler og bedre og lettere Forbindelse mellem Rigets forskellige Dele, vidner nedenstaaende Plakat om, der vedrører „Oprettelsen af en Ekstrapoststation i Lygumkloster“:

Hans kongelige Majestæt til Danmark, Norge etc., Generalpostdirekteur og Postdirekteurer i Generalpostdirektionen gjøre vitterligt, at det allernaadigst har behaget Hans Majestæt at befale en Ekstrapoststation oprettet i Lygumkloster til lettere Befordring af Rejsende, Kurerer og Stafetter, hvilken foreløbigen skal bestyres af en Fuldmægtig ved Apenrade Poststation, og tage sin Begyndelse med den 1. Juli næstkommende, og hvorved følgende Bestemmelser foruden de Forskrifter Extrabefordringer betræffende, som indeholdes i Forordningen af 7. November 1781, skulle træde i Kraft:

- 1) Paa en med to Heste bespændt Ekstrapost-Rust- eller Bi-Vogn skal tages til Læs 600 Pund, og derved en fuldvoxen Person beregnes til 150 Pund, og en halvvoxen til 75 Pund, og forholdsmæssig til denne bestemte Vægt skal flere Heste forspændes.
- 2) En Chaise med halv Fordæk, en Phaeton, en aaben Vogn med Kalesche eller en Wienvogn med 2 Personer og Mantelsæk skal befordres med 2 Heste, med 3 Heste derimod, naar disse medhave Rejsegods og en Tiener eller der medfølge flere Personer, medmindre særdeles Omstændigheder, som da maae anmærkes paa Timesedlen, skulle udkræve, at flere Heste blev forspændte.
- 3) En tosædig Rejsevogn skal befordres med 4 Heste, en firesædig derimod med 6 Heste, uden Hensyn til Antallet af de Rejsende eller til Rejsegodset.
- 4) I Fragt skal ved Bestillingen erlægges for enhver Hest til Extrabefordring 16 Skilling, til Kurerer 24 Sk., til Stafetter 28 Sk. for enhver Miil foruden de temporær bevilgede Tillæg. Naar Kurerer ville befordres til Vogns og ikke hastigere end Extraposter, bliver Fragten af dem ikkun at erlægge som for Extraposter. Desuden skal til Bestyreren af Befordringsvæsenet erlægges i Tilsigelsespenge for enhver Vogn eller Forspandshest 1 Skilling og til Postillionen i Drikkepenge for 2 til 4 Heste 4 Skilling, men for 6 Heste 8 Skilling for hver Miil.
- 5) Naar Rejsende lade de bestilte Heste vente en Time efter, sig skulle de for enhver halv Time, de opholde sig over den bestemte Tid, erlægge 16 Skilling til Bestyreren.

- 6) Hvor Befordringen undervejs skeer over Færgesteder, skulle de Rejsende erlægge Færgefragten ikke alene for sig, men og for Postillionen til frie Tilbagerejse.
- 7) Vejlængden, hvorefter Fragten bliver at erlægge fra Lygumkloster til efterfølgende Stationer, fastsættes indtil videre saaledes:

Til Apenrade 4 Miile.	Til Flensborg 5 ¹ / ₂ Miile.
„ Ballum 3 —	„ Ribe 4 —
„ Hadersleb 6 —	„ Tøndern 2 —
	„ Hoyer 4 —

I vor Tid, hvor Flyvningen er indgaaet som et ikke uvæsentligt Led i Postvæsenets Befordring af Post- og Passagerer, og hvor man kan tilbagelægge Distancen København—Hamborg paa faa Timer, maa en Rejse selv fra Løgumkloster til Flensborg foretaget paa den ovenfor beskrevne omstændelige Maade, forekomme endeløs og trættende. Men den, der ager med Stude, kommer ogsaa frem, siger det gamle Ord, og her var det jo endda op til 6 gode Heste, der spændtes for Vognen. —

Den anden Plakat, „hvorefter fastsættes en Forhøjelse af de Pakkeposttakster af 23. Februar 1788 bestemte Kontor-Gebyrer ved Pakkepost-Expeditionen, og at denne Forhøjelse skal vedvare indtil et Aar efter at Freden er vendt tilbage“, er dateret den 24. November 1810 og lyder saaledes:

Hans Majestæt Kongen har paa Generalpostdirektionens allerunderdanigste Forestilling i Betragtning af, at de i Pakkeposttaksten af 23. Februar 1788 anordnede Gebyrer ved Pakkepostexpeditionen, som efter deres Hensigt skulle bidrage til at erstatte Postkontorerne, de med denne Expedition forbundne Udgivter til Skrivematerialier m. m., ikke længere ere tilstrækkelige til at afholde disse Fornødenheder ved Tidsomstændighederne betydeligen forøgede Priser, under 17de sidstleden allernaadigst bevilget, at de i fornævnte Taxt fastsatte Kontor-Gebyrer maa fastsættes, forandres og forhøjes saaledes:

at der i Skriver- og Vejerpenge for de Forsendelsessummer eller det angivne Værd af Gods, der ej overgaar 500 Rdl., skal erlægges 3 Skilling, naar disse ere:

over 500 indtil fulde 1000 Rdl. =	5 Sk.
„ 1000 „ „ 2000 „ =	7 „
„ 2000 „ „ 3000 „ =	9 „
„ 3000 „ „ 4000 „ =	11 „

og saa fremdeles med 2 Sk. Tillæg for hvert 1000 Rdl., indtil Skriver- og Vejerpenge udgøre ialt 1 Rdl., som er det højeste, der kan oppebæres.

at der i Gebyrer af Bærepeng for Breve med Penge og

smaa Haandpakker maa erlægges indtil fulde 1000 Rdl. 2 Sk. Fra 1000 indtil fulde 3000 Rdl. 3 Sk., stigende med indtil fulde 100 000 Rdl. 12 Skilling, hvilken sidstnævnte Forhøjelse af 12 Sk. ikke maa overstiges;

at Bærepenge for Pakker, Kasser, Kufferter o. d. l. skal erlægges saaledes:

Fra	1— 10 Pund med	2 Sk.
„	10— 20 „ „	4 „
„	20— 40 „ „	6 „
„	40— 60 „ „	8 „
„	60— 80 „ „	10 „
„	80—100 „ „	12 „

og iøvrigt efter Bestemmelsen i Pakkeposttaxten;

at der i Litsenbroderpenge skal erlægges i København, Hamborg og Lübeck isteden for hidtil 8 Sk. — nu 10 Sk. I Flensborg, Kiel, Rendsborg, Slesvig, Odense og Aalborg før 6 Sk. — nu 8 Sk., og paa de øvrige Stationer før 4 Sk. nu 5 Sk.;

at der for løse Breve maa overalt oppebæres i Bærepenge for hvert Brev 1 Skilling istedenfor hidtil paa nogle Steder $\frac{1}{2}$ Sk., samt

at Postkontorerne maa bemyndiges til at oppebære af de Rejsende med Pakkeposter for deres Godsens Vejning, naar Vægten overstiger 25 Pund i Vejpenge 2 Skilling.

Endelig har Hans Majestæt allernaadigst fastsat, at det i Hensyn til alle de Forsendelser med Pakkeposten, som angaar kongelig Tjeneste skal forblive uforandret med de hidtil gældende Bestemmelser, samt at de føromtalte Forandringer og Forhøjelser skulle vedvare indtil et Aar efter at Freden er vendt tilbage.

Hvilket alt saaledes kundgiøres til alle Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigst Efterlevelse.

Plakaten er undertegnet af Hauch, Lange, Harboe, Monrad og Rosenvinge Kollerup. — — —

En Sammenligning mellem de dengang betydeligt forhøjede Satser for Postbesørgelsen af de forskellige Pakkeforsendelser og de tilsvarende Satser nu 120 Aar senere vilde ikke være uinteressant.

I endnu en sidste Plakat vedrørende Postvæsenet i Slesvig og Holsten fastsættes Posttaksten for Breve til og fra Wandsbeck — Digteren Mathias Claudius's By.

Den 29de April 1807 ophævedes Postkontoret i Wandsbeck, men paa „allerunderdanigste Forestilling“ af Generalpostdirektionen bifaldt Frederik den Sjette ved „allerhøjeste Resolution af 7. Februar 1810, at Kontoret „igen maae hidstilles fra 1ste April“ samme Aar.

I Plakaten er Posttaksten mellem Wandsbeck og Postkontorerne i 93 andre Byer opgivet i en alfabetisk Fortegnelse. Der skal blot nævnes ganske enkelte: „Til Fladstrand, Holbeck, Skagen og Nakskov

koster et Brev 10 Skilling, til Aalborg og Frederiksværk 9, til Frederiksborg, Kjøbenhavn og Hobro 8, til Randers og Rudkiøbing 7, til Ribe og Vejle 6, til Tøndern og Assens 5, til Bredstedt og Sønderborg 4, til Eutin, Heiligenhafen og Slesvig 3 og til Segeberg, Lübeck og Kellinghusen 2 Skilling.

Denne uensartede Portoberegning, der maa have voldt Postkontorerne meget Arbejde, bibeholdtes desuagtet helt indtil 1851. Først ved Postloven af 11. Marts nævnte Aar naede Danmark at faa fastsat en ensartet Portoberegning, idet man da bestemte, at et frankeret Enkeltbrev af Vægt indtil 1 Lod skulde koste 4 Skilling uden Hensyn til Afstanden. Samme Lov bestemte endvidere, at der skulde udstedes Frimærker lydende paa 4 Rigsbankskilling, og disse Mærker, der altsaa er de første danske Frimærker, der findes, udsendtes allerede den 21. Marts s. A.

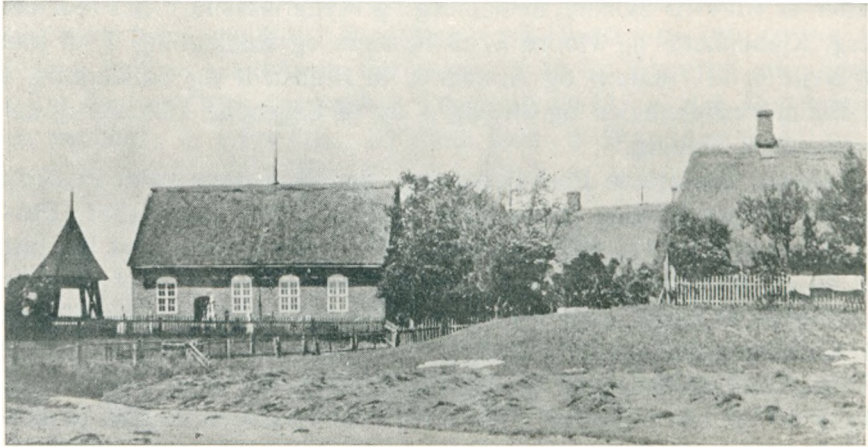
Ved Postkongressen i Bern 1874 indtraadte Danmark som bekendt i Verdenspostforeningen og var dermed for saa vidt ude over alle Transitbesværligheder foraarsaget af den uensartede Portoberegning for Brev til Udlandet.

DA DANMARK HJALP HALLIGERNE

STORMFLODEN NATTEN MELLEM DEN 3. OG 4. FEBRUAR 1825 ER EN AF de største og mærkeligste, Historien kender. Helt fra Skagen og ned til Holland anrettede den store Ødelæggelser. Limfjorden fik sit nye Udløb i Vesterhavet. I Ribe led mange Huse stor Skade, en Kone druknede i sit Køkken, og Floden stod op til Torvet ved Domkirken. Vandet stod en Alen højt i Døstrup Præstegaard. I Mjolden Kirke omskyllede det Alteret og naede til det fjerde Trin paa Trappen op til Prædikestolen. Degnen i Randerup maatte med Hustru og Børn redde sig paa Skolestuens Bænke som Flaade, medens hans Kreaturer druknede i Stalden. I Mjolden og Randerup Sogne druknede der 3 Mennesker. I Ballum ødelagdes der en halv Snes Huse, ved Hjørpsted Stampemøllen, i Højer 2 Huse.

Værst gik det dog ud over de smaa Halliger, Resterne af Nordstrands gamle Videriks Herred. 76 Mennesker druknede, og af Øernes 339 Huse var kun de 27 hele. Ved Hatsted Dige, inde paa Fastlandet, samlede man en Mængde Vraggoods fra Halligerne, deriblandt 20 Barnevugger!

Men Danmark kom til Trods for de fattige Tider de ulykkelige

Kirken paa Halligen Hoge

Halligboere til Hjælp. Kong Frederik den Sjette satte sig personlig i Spidsen for en Indsamling, der bragte 131 000 Rigsdaler, og den folkekære Konge besøgte i Juni Maaned selv de hærgede Øer. Kongehuset paa Hallig Hoge, Kongestenene paa Før, ved Højer og ved Saksborg Kro (Burkal) minder endnu om denne Kongerejse.

Omstaaende gengives Teksten til den Indsamlingsliste, der blev udsendt i Løjt Sogn. Den er meddelt „Sdj. Maanedsskr.“ af Amtslæge Dr. Michelsen, Aabenraa. Cl. E.

Faarehyrde paa Nordstrand

COPIA.

Følgende er en sandfærdig Fremstilling af de Ødelæggelser, som ved Stormfloden om Natten imellem den 3. og 4. Februar have funden Sted paa Halligerne (Øer i Vesterhavet uden Diger).

1). *Sydfald* havde 3 Vaaninger og 11 Mennesker. Disse 11 Mennesker have funden deres Død i Bølgerne, og af deres Vaaninger er intet Spor at finde. Alle Faar og Køer paa denne Hallig ere druknede.

2). *Norderoog* havde et Hus og 4 Indvaanere. Af dem er een druknet, Huset ødelagt, alt Linned, Husgeraad, Kvæg, nemlig 30 Faar, 1 Hest og 2 Køer tabt.

3). *Süderoog*. Her ere Husene blot beskadiget, men flere Faar ere druknede.

4). *Hooge* havde 80 Huse og en Folkemængde af omtrent 400 Sjæle. 24 Huse ere ganske bortskyllede og forsvundne, 40 Huse ere saa beskadigede, at de ikke kunne bebos, de øvrige 16 Huse give nødtørftig Ophold for disse sammenpakkede Mennesker, som ere alt, alt berøvet, og desværre ere de beskadigede 40 Huse ikke at hjælpe ved nogen Reparation. 25 Mennesker have her funden deres Død i Bølgerne, faa Faar ere frelste, alle Køer ere tabte, Halligens eneste Næringsvej.

5. og 6.) *Langenæs* og *Nordmarsk*. Disse Halliger havde ialt 110 Huse. Af dem er der paa Langenæs 6, paa Nordmarsk blot et eneste tilbage, som kan tjene til Ophold. Alle øvrige Huse ere enten ganske nedrevne af Bølgerne eller saa tilredt, at de ikke uden en Hovedreparation kunne istandsættes. Paa Langenæs ere 11, paa Nordmarsk ere 16 Mennesker omkomne i Floden. Nogle Faar og Køer ere bjergede, alt øvrigt er borte.

7). *Grøde* havde 18 Huse. Af dem ere 8 ganske borte, 8 ere ikke at bebo og ere ikkuns til nødtørftig Ophold skikkede. Af 90 Indvaanere have 10 funden deres Død i Bølgerne, af 350 Faar ere 274, og af 44 Køer 6 druknede

8). *Habel*. Af 4 Huse er 1 ganske ødelagt, og de øvrige 3 ere ubrugelige, af 130 Faar ere 100 druknede.

9). *Oland*. Af 36 Vaaninger eller Huse ere ikkuns 4 bleven staaende, som kan tjene til Ophold, de øvrige ere enten ganske bortskyllede eller sammenstyrtet. 2 Mennesker ere druknede og alt Kvæg borte paa nogle Faar nær.

10). *Hamburger Hallig*. Det ene Hus er her nedstyrtet. Menneskene have reddet Livet, men deres Kvæg og øvrige Ejendom er borte.

11. *Nordstrandisch Moor*, Af 7 Huse `ere her 4 ganske ubrugelige, Kvæget er største Delen omkommet. En Indvaaner har bjerget 2 Faar af 200.

Da Indvaanerne paa disse Halliger ene fandt deres Næringsvej i den nu svækkede Søfart og i liden Kvægavling, saa er det dem ganske umuligt, af egen Kræfter at istandsætte deres forhøjede Bygningssteder (Warfer) og atter opbygge eller reparere deres Huse, at anskaffe sig det fornødne Kvæg og hvad de ellers behøve til Livet. De ere nøgne og blottede for det allernødvendigste til Livets Ophold, tabte er Linned, Klæder, Sengetøj og Husgeraad.

Husum, i Foreningen til Understøttelse for de ved Stormfloden ødelagte Halliger, den 14. Februar 1825.

Lüders,
Borgmester.

Wardenburg,
Toldforvalter.

Friedlieb,
Physikus.

Sturm,
Advokat.

Asmussen,
Proprietair.

Woldsen,
Købmand.

Pro vera copia.

Apenrade, den 17. Februar 1825.

Paulsen.

For Oversættelsens Rigtighed efter Indholdet i den tyske Efterretning svarer.

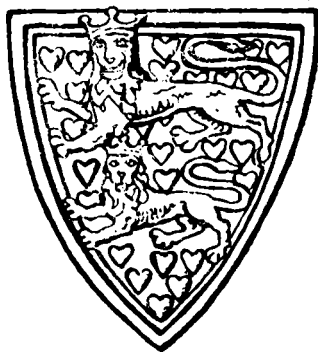
Løyt, den 19. Februar 1825.

A. Backmann.

Mennesker druknede	76
Bortspulgte Huse	53
Ubrugelige Huse	54
Drukne Kør.	8
Heste	1
Drukne Faar	622

Det er langt fra ikke alt.

Sønderjydsk Maanedsskrift

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

8. AARGANG

1931—1932

Indhold.

Almindelig Historie.

- Th. O. Achelis: Et Sognevidne fra Stepping 1627, S. 26.
" Halk Kirkes Kapel, S. 86.
Claus Eskildsen: Holstein-Schrader-Brorsen, S. 1.
" Breve fra Felsted til Pastor Mørk-Hansen, S. 115.
Niels A. Jensen: Armhusfolk, S. 142.
H. Lausten-Thomsen: Fire Personalia, S. 147.
M. Mackeprang: Vaabentavlerne paa Slottet i Løgumkloster, S. 145.
M. Michelsen: Da Danmark hjalp Halligerne S. 181.
Johannes Petersen: Familien Richelsen paa Frueskov, S. 37.
J. Raben: En Gravplads fra Vikingetiden, S. 49.
" En Gemme fra Als, S. 131.
M. O. Ræder: Nordborg eller Nørborg, S. 79.
Gerda Selmer: Det danske Postvæsen i Hertugdømmerne, S. 181.
Th. Et Kirkevindue S. 17.
" Kalkmalerierne i Brøns Kirke, S. 74.
— Af Jens Lauritzens Bog om mærkelige Ting, S. 127.

Personhistorie.

- Johannes Pedersen: Familien Richelsen paa Frueskov, S. 37.
H. Lausten-Thomsen: Fire Personalia, S. 147.
Chr. Petersen: Anna Aadams, S. 65.
Nicolai Svendsen: Jacob Appel, S. 113.

Af Dagens Historie.

- N. Jensen: Valg i det sydlige Nordslesvig, S. 81, 97.

Digte:

- Jes M. Holdt: Remser og Vers fra Løjt Sogn, S. 30.
Marius Kristensen: Remser og Rim fra Fjolde Sogn, S. 103.
A. Otterstrøm: Digerne, S. 129.
F. Rudbeck: Den 10. Februar, S. 128.

Fra Folkemund, Sagn og Minder.

- A. Bjerrum: Folkeminder fra Rømø, S. 13.
J. C. Gregersen: Ved den gamle Hedevej, S. 79.
Johannes Klindt: Mundheld, S. 79.
" Eventyret om det spillende Træ, den talende Fugl og det guldgule Vand, S. 152.
Chr. Knudsen: Den sorte Død paa Als, S. 176.
Marius Kristensen: Fra Nykirke i Angel, S. 111.
Chr. Kuntz: Nisserne i Bøffelkobbøl, S. 111.
C. Ludvigsen: Alsiske Minder om Svensker- og Polaktiden, S. 60.
Andreas Petersen: Minder fra Rørkær, S. 133, 172.
Ellen Petersen: Gamle Julelege fra Jels, S. 110.
J. Raben: Folkeminder fra Als, S. 14, 31.
" Alsisk Snak, S. 111.
" Mundheld fra Haderslevengen, S. 111.
" Nis Puk og Dukaten, S. 112.
" Rævehøj, S. 112.
" Pastor Lorenzen og Spøgelserne, S. 112.
" Genfærd og Spøgelser, S. 138.
" m. fl.: Brandtræer i Sønderborg Amt, S. 158.
" " " Forvarslere fra Als og Sundeved, S. 185.
Chr. Seeberg: Sagn og Overtro fra Skrydstrup, S. 167.
N. J. Thiim: En Handelsmands Fortælling, S. 190.
Th. Thomsen: En gammel Landsbydyrlæge, S. 191.
" Gamle Sejer, S. 188.

Gammel Sæd og Skik.

- Niels A. Jensen: Armhusfolk, S. 142.
Johnsen: Gammel Sæd og Skik fra Kragelund, 107.
Chr. Knudsen: Gammel Sæd og Skik fra Als, S. 160.
H. Lorenzen: Hvordan man for 50 Aar siden fejrede Bryllup i Varnæs. S. 75.
N. Ludvigsen: En sundevedsk Kost for 50 Aar siden, S. 161.

Ny Bøger etc.

- Cl. E.: Fra Nationalmuseets Arbejdsmark, S. 18.
Th: En Bog om Nørborg, S. 57.
— Skal vi standse? S. 176.

STEDFORTEGNELSE

- A**abenraa 6, 21, 60, 71,
73, 81, 91, 93, 160,
176, 178, 179, 182,
184.
Aarøsund 95, 128.
Abild 80, 97.
Als 14 ff., 31 f., 49 ff.,
96, 111, 131, 160,
176, 185 ff.
Andrupgaard 26.
Arnitlund 167.
Arnkil 14.
Arrild 147 ff.
Asserballe 54, 64, 142.
Augustenborg 52, 53,
141, 186, 187.
Avnbøl 140.
Avnbølgaard 138.
Avnbøllund 55.
Ballum 179, 181.
Barsmark 31.
Bedsted 81.
Bejerholm 87 ff.
Bevtoft 169.
Bjerndrup (Stepp.) 26.
Bjerndrup (Fjolde) 105.
Bjolderup 82.
Blæsborg 141.
Borgevold 171.
Bov 82.
Brandsbøl 64, 112.
Bro 141, 159, 186.
Broager 48, 116, 139,
140.
Broballe 14.
Brovold 52 ff.
Brøns 17 f., 74 f.
Burkal 65, 98, 182.
Bylderup 98.
Bøffelkobbøl 111.
Bøjskov 141.
Christiansfeld 21, 69.
Døstrup 181.
Dybbøl 116, 118, 158,
185.
Dybvig 30.
Dyndved 62.
Dynt 31, 140.
Eckernførde 18.
Egen 62 f., 160, 187,
190.
Elholm 15.
Elsmark 15, 16, 160.
Elstrup 62.
Emmerske 6 ff.
Enderupskov 144.
Ensted 82, 125.
Ertebjerg 158
Felsted 110, 115 ff.
Felstedskov 120 ff.
Flensborg 2, 3, 4, 19,
20, 33 ff., 73, 91, 118,
119, 179, 180.
Fjelby 31.
Fjolde 103 ff., 125.
Foldingbro 127.
Frederikskog 6.
Frueskov 33 ff.
Frydendal 63.
Fæsted 142 ff.
Gallehus 20, 79.
Gammelgaard 54 ff., 61,
159
Gejlå 47, 48.
Genner 71.
Graasten 40, 59, 93,
118.
Gram 144.
Gram H. 30.
Grøde 183.
Grøngaard 175.
Guderup 62.
Habel 183.
Haderslev 18, 21, 26,
46, 48, 59, 63, 87 ff.,
110, 111, 113, 179,
190 f.
Halligerne 181 ff.
Halk 87 ff.
Hamburger Hallig 183.
Hammelev 21.
Harreby 143 f.
Hatsted 181.
Havnbjerg 15, 16, 32,
64, 158, 176.

- Hedeby 49, 51.
 Hejrhals 142.
 Hejls 120.
 Hellevad 6, 17, 83.
 Himmærk 159.
 Hinderup 22.
 Hjerpsted 181.
 Hjordkær 70, 73, 83.
 Hjortholm 139.
 Høge 182 f.
 Høkkerup 36, 39, 42, 43, 45, 48.
 Holbøl 33 ff., 84, 125.
 Holm (Als) 139, 186.
 Holm (Højst) 147.
 Hostrup 28, 98.
 Humtrup 67.
 Hundslev 159.
 Husum 184.
 Hviding H. 88
 Hygum 143, 144, 190.
 Højer 99, 179, 181, 182.
 Højst 3, 100.
 Hønsnap 34 ff.
 Højrup (Stepp.) 26.
 Hørup (Als) 32.
 Høruphav 15.
- J**ejsing 28, 172, 175.
 Jels 110.
 Jernhyt 167, 170.
 Jynde vad 66.
- K**alebøl 67.
 Kalvslund 190.
 Kamtrup 143 f.
 Karlum 2.
 Kegnæs 31, 55, 139 f.
 Ketting 49 ff., 60 ff., 142, 159, 160.
 Kettingskov 55, 61, 141.
 Kiding 125.
- Kjelstrup 34, 40.
 Kliple v 19, 84, 125.
 Klovtøft 147.
 Kollund 27, 133.
 Kollund (Fjølde) 103.
 Kolstrup (Moltrup) 26.
 Korn tved 9 ff.
 Kragelund 65, 73, 107 ff.
 Kravlund 65 ff.
 Krusaa 39, 48.
 Kvistrup 22.
 Kværn 44.
 Kværs 84.
- L**angenæs 183
 Lilholt 167 ff.
 Lintrup 127.
 Lunden 158.
 Lysabild 31, 55.
 Lysholm 60, 159, 160, 176, 187.
 Løgumkloster 4, 59, 100, 145 ff., 178 ff., 190.
 Løjt 30 f., 85, 89, 125, 182, 184.
 Løvensted 103.
- M**ajkro 16.
 Majled 52
 Meierholm 147.
 Mels 14, 15.
 Melsgaard 138 f.
 Melvedgaard 54.
 Midtkobbel 139.
 Mjolden 181.
 Møllerup 190.
 Munkegaard 54 ff.
 Munkemølle 36.
 Møgeltønder 80.
- N**ejsmølle 45.
 Norderoog 183.
 Nordmarsk 183.
- Nordstrand 181 ff.
 Norsted 104.
 Notmark 63 f., 176.
 Nybøl 111.
 Nydam 19.
 Nykirke 111.
 Nørballe 88.
 Nørborg 16, 57 ff., 64, 139, 160, 185 f.
 Nørre Løgum 101.
 Nørremølle 124.
- O**ksbøl 64.
 Oksenvad 18.
 Okseø 33, 36, 44, 47.
 Oland 183.
 Oldemorstof 48.
 Olufskær 88.
 Ornum 138.
 Osbæk 141, 186.
 Ottersbøl 22.
 Over Jerstal 168, 169.
 Oversø 148, 150.
- P**hilipsborg 140 f.
 Pugholm 121 f.
- R**agebøl 185.
 Randerup 181.
 Rabsted 101, 191 f.
 Ribe 21, 59, 91, 127, 179, 181.
 Rinkenæs 39, 85.
 Rise 85.
 Roost 147 ff.
 Rugbjerg 170.
 Rumohrsgaard 187.
 Rømø 13.
 Rønshoved 33, 40, 43, 44.
 Rørkær 27 ff., 133 ff., 172 ff.

- S**aksborg 182.
Sandbjerg 31, 185.
Schackenborg 80.
Sebbelev 61, 63, 141, 186.
Skelde 140.
Skodborg 41, 47.
Skodsbøl 35, 48.
Skovby 141, 159.
Skovbyballe 15, 141.
Skovbølgaard 55.
Skrydstrup 167 ff.
Slesvig 4, 67, 91, 180, 181.
Slæbvad 170.
Snogbæk 14.
Sofiedal 67, 192.
Sottrup 32.
Sottrupskov 14.
Stade 65.
Stavnsbøl 52.
Stenderup 161 ff.
Stepping 26.
Stolbro 63.
Stubbæk 73, 121.
Sundeved 31 f., 185 ff.
Sverdrup 91.
Süderoog 183.
Sydfald 183.
Sød 27.
Søgaardsmark 123.
Sølsted 79, 152.
Sønderborg 21, 49, 53, 54 f., 57 ff., 61, 63, 79, 111, 112, 131 f., 138, 142, 158 ff., 181, 185 ff.
Sønderhav 33, 44.
Sønderløgum 190.
Søndernæs 24 f.
Sørup 28.
Terkelsbøl 67, 68, 72.
Thorsbjerg 20.
Tinglev 65 ff., 101.
Tirslund 22.
Tombøl 120 ff.
Tornumskov 22 ff.
Tovskov 172.
Traasbøl 123.
Trappen 16.
Tyrstrup 118.
Tyrstrup H. 26.
Tønder 2 ff., 21, 28, 42, 91, 96, 97, 114, 118, 137, 147, 172 f., 177, 179, 181.
Tørring 171.
Udbjerg 102.
Uge 86.
Uldal 22, 168 ff.
Ulkebøl 112, 116.
Ullerup 141.
Vandstedbæk 140.
Vanderup 69.
Varnæs 75 ff.
Vejbæk 73.
Vertemine 54.
Viby 31.
Vidaa 129.
Viding H. 7.
Vis H. 34.
Visby 190.
Vojens 168.
Vonsbæk 26.
Vonsild 115 ff.
Vraaby 13.
Øbjerg 151.
Øsby 75, 125.
Østeraa 103.
Øster Lindet 19.

FORVARSLER FRA ALS OG SUNDEVED

GRAVEN VED RAGEBØL SKOV.

ET FORVARSEL FRA 1864.

DET VAR I BEGYNDELSEN AF MARTS, UNDER KRIGEN 1864. EN BONDE fra Ragebøl var en Aften paa Hjemvejen fra Sandbjerg, og da han var mellem Refhøj og Plishøj, hørte han en underlig Lyd inde bag Hegnet. Bonden vilde se, hvad der var paa Færde, og gik igennem Hegnet ind paa Marken. Der var alt roligt, men Bonden blev mærkelig berørt ved at se et stort firkantet Hul i Jorden og frisk opkastet Jord omkring, medens der lød nogle Knald som af Bøsseskud i det Fjerne.

Hjemme paa Gaarden fortalte Bonden, hvad han havde oplevet, men man lo af ham. Kort efter gik Synet i Opfyldelse. Den 17. Marts 1864 blev der kæmpet en haard Kamp om Ragebøl Skov. Paa samme Sted, hvor Bonden havde set den opkastede Grav, begravede man 8 danske Faldne af 5. Regiments 7. Kompagni, medens der veksledes Skud ude i Forpostkæden foran Dybbøl Skanser.

Meddelt af Jens Hansen i Ragebøl ved J. Raben, Sønderborg.

AMTSSKRIVEREN PAA NORDBORG.

Amtsskriveren paa Nordborg Slot, Jørgen Jepsen saa en Dag midt i Februar 1624, at en Ligs-kare med stort, fint Følge bevægede sig over Vindebroen fra Slottet og ad Sønderborg til. Rustvognen var forspændt med fire Heste. Det maatte være Forvarsel for et fyrsteligt Lig, og Amtsskriveren fortalte Præsten Andreas Brandt i Nordborg om Synet. Præsten mente, det var bedst ikke at tale derom.

Den 21. Februar 1624 døde Hertug Johan Adolf paa Nordborg som Følge af en Blodstyrtning. Liget blev ført til Sønderborg, hvor det Søndagen Rogata blev bisat i Kapellet paa Sønderborg Slot. Da Liget blev ført over Vindebroen paa Nordborg, saa Jørgen Jepsen samme Syn.

Samme Jørgen Jepsen blev gift med Barbara Christensdatter den 15. Søndag efter Trinitatis 1624. Vielsen foregik i Præstegaarden.

Kirkebogen beretter derom: „Viet tilsammen udi Ægteskab udi min (Præsten Andreas Brandt) Pisel Jørgen Jepsen, Amtsskriver paa Nordborg og Barbara Christensdatter, i Nærværelse af Durchl. Fyrst Frederik og andre berømmelige Mænd af den gejstlige og verdslige Stand. Honorar 17 Lübsk.“

Under Bryllupsgildet om Aftenen stod Jørgen Jepsen pludselig op og gik udenfor med de Ord: „Det brænder i Holm“. — Kort efter kom han ind igen og sagde: „Ja, jeg vidste det, jeg saa det for 8 Dage siden.“

J. Raben, Sønderborg’.

BRUDESYN.

Paa en Gaard i Sebbelev var en Pige en Søndag Morgen ved at gøre rent i Stuen, da pludselig en lille Nisse stod foran hende og spurgte, om hun vilde se en Brud. Det vilde hun nok, og Nissen sprang hen og aabnede Døren. Der kom en lille Karet, trukket af fire hvide Mus, kørende ind i Stuen. I Vognen sad en pyntet Nissebrud. Da Vognen kørte forbi Pigen, fløj et Stykke af Brudens Slør bort, og det blev hængende paa Pigens Forklæde. Vognen kørte et Par Gange rundt i Stuen og forsvandt sammen med Nis ad samme Dør, hvor den var kørt ind. Pigen vilde nu tage Fligen af Forklædet og opdagede da, at den var af det reneste Guld.

Inden Aaret var omme, blev en Brud pyntet i samme Stue.

Meddelt af Fru Elley, Bro, ved J. Raben, Sønderborg.

DE MODERLØSE TVILLINGER.

En Gaardmand fra Sebbelev red en Nat ved Tolvtiden hjem fra Augustenborg. Lidt før han kom til Osbæk, hvor der ved Vejen stod noget Egebuskads, hørte han en klagende Lyd som Graad af to spæde Børn. Bonden stod af Hesten, men saa intet. Da han vilde ride videre, gentog samme Lyd sig, men han kunde intet opdage og red saa hjem til Sebbelev.

Faa Dage efter fødte en Kone, der boede i et lille Hus i umiddelbar Nærhed af Stedet, Tvillinger. Moderen døde kort efter Fødselen. Det var de moderløse Tvillingers Graad, Manden havde hørt.

Meddelt af Fru Elley, Bro, ved J. Raben, Sønderborg.

VARSEL OM DRUKNING.

Nogle Folk, som en Aften sent gik forbi Sønderborg Slot, hørte pludseligt ude fra Vindebroen et Plask, som naar nogen falder i Vandet, og et svagt Skrig. De ilede hen til Stedet, men alt var stille. Otte Dage senere faldt om Aftenen en hertugelig Embedsmand over Broen

og druknede, just da de samme Folk gik forbi, som 8 Dage før havde oplevet Varslet.

J. Raben, Sønderborg.

FORVARSEL OM HENRETTELSE.

I Slutningen af det 17. Aarh. gik en Aften silde en Mand fra Igen Mølle igennem Rumohrsgaards Kobbøl nær forbi den saakaldte Galgebakke, der i gamle Dage blev brugt til Rettersted og deraf endnu fører Navn. Med et ser han en Vogn komme kørende forbi sig og tage Retningen nedad imod den omtalte Høj. I Vognen sad en Mand baglænds paa Sædet med et Bind for Øjnene, og lige overfor ham sad tvende Præster i fuld Ornat og syngende en gammel bekendt Salme, man plejede at bruge ved Henrettelser. Dette usædvanlige Optog paa denne Tid af Dagen forfærdede ham meget, og hurtigt ilede han derfor ind til Byen og kom ad en Gensti bag ind til det gamle Hus, der ligger ned under Kirken, hvis Ejer var lidt i Slægt med ham. Da han var meget bleg i Ansigtet og saa meget forvirret ud, spurgte man ham om Grunden dertil, og han fortalte dem nu, hvad han havde set undervejs. Konen i Huset mente, at det maatte være en Ligskare, og at det vilde betyde, at der om kort Tid vilde foregaa en Henrettelse der. Dette gik ogsaa kort efter i Opfyldelse; thi nogen Tid derefter blev der stjaalet Væv paa Augustenborg fra Hertuginde Augustas Blege, og da man havde to Mænd mistænkte for dette Tyveri, blev de straks uden Naade og Barmhjertighed efter ovennævnte Ceremoni hængte paa Galgehøjen ved Ketting.

Optegnet 1857 af Pastor Chr. Knudsen, Lysholm.

LIGSKARER.

Troen om Forvarsel om Ligskarer har i ældre Tider været meget udbredt her paa Øen og er det endnu. Møder man en Ligskare, maa man gaa af Vejen derfor, men ikke vige til højre Side, da man ellers bliver trængt ned i Grøften og ilde tilredt, saa man til sidst ikke kan røre et Lem.

Optegnet 1857 af Pastor Chr. Knudsen, Lysholm.

FORVARSEL I SKYTTEGRAVEN 1916.

En Mand fra Als, som under hele Verdenskrigen har ligget i Skyttegravene i Frankrig, skulde en Nat bringe en Ordre ud til en Nabograv. Det var Maaneskin Da han kom til et Hjørne, hvor Graven førte ud til en Sappe, saa han en god Kammerat fra et andet Kompagni siddende som død med sit Gevær i Armen. Soldaten vilde tage fat i Kammeraten for om muligt at hjælpe ham, men han greb imod

den tomme Skyttegravsvæg. Der var ingen, og han saa ham heller ikke mere.

En halv Time senere kom Soldaten samme Vej tilbage, og da han kom til samme Sted, saa han Synet igen. Denne Gang var det Virkelighed. Hans Kammerat sad med Geværet i Armen og var død. En Granatsplint i Tindingen havde ført den øjeblikkelige Død med sig.

J. Raben, Sønderborg.

SAMPLEREN

Gamle Sejer.

(Se ogsaa Sdj. Maanedsskr. II, Side 110,
V. Side 95, 111, 126.)

Manden

1. Der er Skel aa Fisk, soj han æ Mand, da kør han rundt med Tudser.
2. Hven æ it haj Dæ aa mit Tøj, soj æ Mand te æ Dreng, saa skuld' æ gaa nagen.
3. Det er it ålting, man skal svar' aa, soj æ Mand, da kåldt di ham en Tyv.
4. Do skuld' gyvtes, din kræsen Rad, soj æ Mand te æ Hund.
5. Det var den Snes, soj æ Mand, da var der kun atten.
6. Enhver sin Lyst, soj han æ Mand, da drak han æ Slatte, elav di anne slæsses.
7. Det var godt, det gik som det gik, soj æ Mand, da dø' æ Ko, lav æ Hø var sluppen op.
8. Æ kan it find' Led i æ Pøls', soj æ Mand.

9. Et Æg er et Æg, soj æ Mand, da tov han det størst'.

10. Det var skidt, soj han æ Mand, da bed han i en L.

11. Er det Smør, sagde Matrosen om Dypelsen til Fisken, saa har jeg sejlet mange Mil i Smør.

12. Om Gud vil, soj han æ Mand, da haj han endnu it spurgt' sin Kuen om Forlov.

13. Gud ha Lov for saa vidt, soj han æ Mand, da vidst' han it, hvor han var.

14. Det er lig' te, soj han æ Sko-mager, da gik han aa æ Hoj i æ Vand.

Kællingen.

15. Lad ryg', soj Kjen Pinborg, da solgt' hun et Pund Smør.

16. Se nu, soj Maren te sin Høns, da lukked' hun dem ind i æ Ovn.

17. Gud ske Lov for den god' Varm', soj æ Kælling, da brænd' æ Hus.

18. Gud bevar' min Mund, soj æ

Kælling, da haj hun soj alt, hvad hun vild'.

19. Herrom, soj hun æ Kælling, da slov hun te æ Kalv med æ Gryd'ske, som hun rør' i æ Kaal med.

Drengen.

20. En kommer aldrig ud a æ Angst, soj æ Dreng, om Sommer tordner det, og om Vinter skal en i Skol'.

21. Gud ha Lov, det snart er Søndag, soj æ Dreng, da stoj han op Mandag Morgen.

22. Skovly er god, soj han æ Dreng, da satt han sig i Ly bag sin Hyrdekæp.

23. Æ gider it gaa i Seng, soj æ Dreng, da sad han aa æ Sengekant.

24. Gud ske Lov, vi alle er hjemm', soj æ Dreng, da vandt (savne) han sin Far

25. Æ har haj en goj Skol'gang, soj æ Dreng, for æ gik i æ Træsko.

26. Æ ha gov'n aa de hye (højere) Skoler, soj æ Dreng, for det var aa æ Lovt.

27. Haj æ no da vært i Seng, soj æ Dreng, da sad han aa æ Sengekant.

28. Der skal novve te de værst', soj han æ Dreng, da skuld' han med æ Pig' i Kirk'.

29. Vi er it færre endnu, soj æ Dreng, da haj han slaasset med æ Gasse i tre Dav.

30. Vil I med, saa hæng' aa, soj han æ Dreng, da spist han Vælling med æ Bagsid' a æ Ske.

31. Det var godt, det it var aa æ

Smørsid', soj æ Dreng, da gør æ Ko aa hans Mellmad.

Skrædderen.

32. Det er bedre med Hægter, soj æ Skrærrer, han kund' it sy Knapgal'.

33. Der faldt novve ned, soj æ Skrærrer, da faldt han ned a æ Bord.

34. Det var jen, soj Fanden, da tov han to Skrærrere.

Livsvisdom.

35. Speg' og spar' kan læng' var',
Sus og Brus gi'r tomt Hus.

36. Fattig Mands Grød blyvve let
te Vælling.

37. Lad ham om det, og æ Kong
om Danmark, saa passer enhver sit.

38. Tak skal du ha', og godt skal
du faa, men du skal selv vær' ude
om det

39. Haj vor Kat vært en Ko, saa
haj vi å haj Mælk.

40. Der flyver ingen Hatt' i still'
Vejr.

41. Tæt ved skyder ingen Har', langt
fra ingen Far'.

42. Æ Verden er tumbe, og det
volder æ Kvindfolk.

43. Verden er en undle Knejt.

44. En klog Høn' kan ogsaa lægge'
et Æg ved æ Sid' a æ Red'.

Sammenligninger.

45a. Han er kort af Tanker li'som
æ Snedkers Mus, de gik i æ Lim-
pott' syv Gang', og de vidst' endda
nok, te der var ingen Ting i den.

45b. Han er kort af Hukommels'
li'som æ Snedkers Møs, de løf' i æ
Limpot å glemt å løf a en.

46. Du gaar i Barndom li'som æ

Smeds Kat, den tav Killinger i æ Stej for Mus.

47. Du har saa travlt som syv Tallerkener i en Pose.

48. Æ Søn ser ud som snydt ud' a æ Nejs aa æ Far

Talemaader.

49. Du gaar meget igennem, men det mest' er da Dør'.

50. Du gør meget a' det, men det mest' er nok Nar.

51. Æ har Peng' som Hø, og Hø har æ it meget a.

52. Det er nok dig, som har stjaalet et Par bundløs' Træsk' urren Overlæder.

53 Du skyder en Fart som en Lus aa en Tjærepind.

54. Det er en dygtig Karl, han æder for to og staar i æ Vej for tre.

55. Han fik et med et Slav, li'som Laust Andersens Høn'.

56. Han for i et, som æ Djævl i Peg.

57. Han arbejder i et som æ Lus aa tjæret Fjæl.

58. Æ skuld' kend' ham aa æ Skind, om han saa var flaaet og smækket op aa æ Lad'port.

59. Han sirre aa æ Hø og rækker ette æ Halm.

60. Han er saa gal som en Tysker.

61. Fær do et saadan tidt, saa fær do et snart igen.

62. Han lyvve, te han tror et selv.

63. De down' fær travlt te Avten.

64. Tak ska du ha', og godt ska du faa, læng ska de var', og mor'n ska du dø.

Lokale Mundheld.

65. I Sønderløgum er der kun en ærlig Mand, og det er Præsten, — og han er en Faaretyv.

66. Hvor er Verden stor, soj æ Pig', da saa hun Egen Kirk'.

67. I Hygum Sogn sa' man i gamle Dage, naar man vilde tænde Piben; „Saa for F., skal vi nu til Kalvslund efter en Flintsten“.

68. Skovly er god, soj æ Vesterbo, da krøb han i Ly bag en Tidsel,

69 Det er it nemt her aa æ Jord, — og saa i Kloster.

70. Kvit for æ Pæl, skrev Visby Degn paa Kirkeregningen til en Mand fra Mollerup, af hvem han havde faaet en Pæl uden at betale den.

Cl. E.

En Handelsmands Fortællinger.

Hos mine Bedsteforældre, der var bosiddende i Haderslev, kom der for ca. 50 Aar siden en gammel Handelsmand. Han vandrede rundt i Landsdelen med sin Kasse paa Ryggen og var af den Type, som vi kender den fra mangfoldige Beskrivelser fra gamle Dage. Naar han vendte hjem fra sine Rejser, aflagde han jævnlig Besøg hos min Bedstefar og berettede om, hvad han havde oplevet og hørt rundt omkring. Her er et Par af hans Fortællinger, som jeg har faaet dem fortalt af min Far og Faster, for hvem hans Besøg dengang var en stor Oplevelse. De stammer begge fra Nordslesvig. En

nærmere Stedsangivelse kan jeg dog ikke anføre.

Paa en stor Gaard sad en rig Enke og styrede Bedriften med haard Haand. Dygtig var hun, men tillige uhyre nærig, og det var smaat med Løn og Føden, derimod rigelig med Arbejde. Saa kom der engang i Høstens travleste Tid en Karl nordfra for at tilbyde sin Tjeneste. Gaardens Folk advarede ham mod den arrige Kælling og fortalte om det lidet misundelsesværdige Forhold at arbejde under. Men Karlen lod sig ikke afskrække. Han blev snart enig med Madmoderen, som var vel fornøjet med hans rimelige Krav. Stor og stærk var han desuden. Den næste Morgen mødte han sammen med Folkene til Davren. Hver fik af Konen tilmaalt sin Portion, og mere gav det ikke. Da den fremmede Karl havde spist, sagde han: „A kan godt spis mer!“ — „Da kan du godt faa din Unnen!“ svarede Madmoderen og tildelte ham en anden Portion. Han spiste ogsaa den, og da han var færdig, sagde han igen: „A kan godt spis mer!“ „Ja, da kan du godt faa din Narre med det sam!“ lød Svaret. Paany tildelte Konen ham en Ration. Da han ogsaa havde sat den til Livs, strakte han sig, gabede og sagde: „Ja, saa maa I ha go Nat, nu skal a ind aa sov“ „Hva seje do?“ raabte den arrige Enke. „Jo, nær a haar ædt min Narre, pleje a aa gaa til Køjs!“ svarede Karlen nok saa roligt.

I en af Landsdelens Kirker kom der en gammel Kone. Hun var jævnlig Gæst og mødte trofast ved hver

kirkelig Handling Læse og skrive kunde hun ikke, og de Salmer, der blev sunget, kendte hun kun mangelfuldt, og hun havde derfor sin egen Tekst. Det var saa meget mere generende for de Kirkesøgende, eftersom hun havde en meget skingrende og gennemtrængende Stemme, som lød ustandseligt under Gudstjernen. En Dag blev det for meget for Degnen, som havde det fine Navn Gregorius. Han gik hen til den gamle Kone og sagde til hende: „Hør, min gode Kone, De synger jo aldeles forkert. Det hedder ikke „Ak Gud, ja, ja“ men „Halleluja, Halleluja!“ Hun saa kun ligegyldigt efter Degnen, mens hun tav et Øjeblik for at høre paa ham. Det er ikke til at beskrive hans Forbavselse, da han kort efter hører den gamle synge med høj og klar Røst, saa alle absolut maatte høre det, og paa den alvorfulde Salmes Melodi:

„Hold æ Snut, Hr. Gregorius!
Nu har jeg boet i Sognet i saa
mange Aar.
Jeg ved nok, hvordan Visen den gaar!
Ak, Gud, ja, ja! Ak, Gud ja, ja!
Lærer N. J. Thiim, Tønder.

En gammel Landsbydlæge.

Dyrlæge Asmussen i Ravsted blev engang opfordret til at komme hen til en af de største Gaarde i Sognet, hvor en Ko stod med høj Feber i Lungebetændelse. Fodermesteren, dengang slet og ret kaldt Røgteren, modtog Recepten, idet Dyrlægen sagde til ham: „Koen er meget syg; giv den det halve i Aften og Resten i Morgen Kl. 6!“

Efter 8 Dages Forløb kom Dyrægen paa sin Praksis forbi Gaarden og ønskede at se, hvad der var blevet af Koen. „Jo“, sagde Bonde „den er sund og rask“. Dyrælægen ønskede at se paa Koen og kom ud i Stalden, hvor den nok saa gemytligt stod og tyggede Drøv. „Ja“, sagde Røgteren, „den var all right paa tredie Dag, endskønt den fik lidt rigelig om Aftenen, da jeg ingen Saks kunde finde“. Dyrælægens og Bøndens Ansigter viste et stort Spørgsmaalstegn, og Røgteren fortsatte: „Jo ser De, jeg maatte saa rive Recepten over, og det ene Stykke blev noget større end det andet. Da Koen stod med høj Feber, gav jeg den det største Stykke om Aftenen og Resten om Morgenens Kl. 6, som Dyrælægen sagde“.

„Ja“, smilede Dyrælægen, „mit Papir kurerer alt“.

— — —
En Dag maatte Dyrælæge Asmussen over til en Enkes eneste Ko ved Sofiedal. Vinteren var meget haard, og Dyrælægen færdedes altid med Gig og Hest. Da han skulde bort, bød

Enken ham en Snaps i denne Kulde. Jo Tak, den kunde jo gøre godt. Dyrælægen tog Snapsen, skyndte sig bort til næste Kro, hvor han hurtigt bestilte sig en anden Snaps. Han havde hos Enken nemlig faaet en Snaps Petroleum i Stedet for Brændevin, men som den stærke Natur, han var, vilde han ikke bedrøve Enken med at lade sig mærke med det.

— — —

Vi var Naboer i over 20 Aar, og da Dyrælæge Asmussen aldrig tænkte paa Dagen i Morgen, havde han aldrig en Haandfuld Foder til Hesten, naar den blev sat paa Stald i Efteraaret. Saa sendtes der Bud over til mig efter noget til Hesten. Jeg leverede saa 200 Pund Havre og et lille Læs Hø; desuden fik Dyrælægen til Jul en fed Gaas og i Juni 4 Læs Tørv. Jeg har aldrig forlangt nogen Betaling; men til Gengæld har jeg heller aldrig betalt eller modtaget nogen Regning for Dyrælægehjælp fra Asmussens Side.

Th. Thomsen, Tønder.
(tidl. Rabsted.)

„Sønderjydske Maanedsskrift“ fortsætter.

Ved Udløbet af den af os satte Frist var der meldt nøjagtig 25 nye Holdere! Samtidig har vi modtaget mange Henvendelser om at fortsætte. „Sdj. Maanedsskrift“ vedbliver derfor indtil videre at udkomme.

Vi siger Tak til de mange flittige Hjælpere, og ogsaa Tak til de mange, der rettede Henvendelser til os om at fortsætte, selv om det var med tomme Hænder. Vi beder vore Læsere om ogsaa fremdeles at støtte os og lægge et godt Ord ind for Tidsskriftet, saa tit Lejlighed gives. Jo flere Holdere, des bedre kan Indholdet blive.

Cl. Eskildsen.

H. Lausten-Thomsen.

Tønder Amts Centraltrykkeri

Østergade 40

Tønder

Telefon 141

Bog- og Akcidenstrykkeri
Formularlager - Bogbinderi

Vi har endnu et mindre Restoplag af

Sønderjydsk Centralforenings Festskrift
før Kr. 12,00 — nu 6,00,

Denne smukke og indholdsrige Bog bør ejes af
enhver national Interesseret.

Ligeledes haves endnu:

R. P. Rossen: Danmarks Kongeslægter 1,50,
En udmærket Bog om dette interessante Emne.

Bøgerne tilsendes portofrit fra

HANS BECKS BOGHANDEL
Storeg. (J. N. Jepsen) Tønder

Sønderjydsk Maanedsskrift

Tønder

Postgiro Nr. 9816.

Abonnementspris fjerdingaarlig ved Posten Kr. 1,65, — i
Boghandelen eller frit tilsendt fra Seminarielærer Eskildsen
i Tønder Kr. 1,50.

Hvem ønsker at sælge

„Sønderjydsk Maanedsskrift“ 1. Aargang
(komplet) samt 2. Aargang Nr. 1? . . .
Der betales Overpris.

Tilbud bedes sendt til **Cl. Eskildsen, Tønder.**